

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו שבת פרשת ויקהל תשע"ד לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תשפ"ט

בסעודה שלישית

ונראה דהנהגה אנו מצויים לשמור ולעשות בפועל כל מצות ה'. אך עיקר חשיבות המצוה הוא ברעותא דלבא שיש להאדם בעת קיומו, וכמו שנאמר (דברים יא-ג) ולעבדו בכל לבבכם, מתוך אהבת ה' ויראתו, בלי שום פניה צדדית, רק כדי לעשות נחת רוח ליוצרו. ואם זהו בכל המצות, מכל שכן בנדבות המשכן, שיוכלו להוריד שם השכינה ולהשרותה למטה, בודאי שנדבת המשכן ועשייתו צריכה להיות בלתי לה' לבדו, וכמו שהתחיל הכתוב ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו (שמות כה-ב), וברש"י לי לשמי ע"כ. ועיקר השראת השכינה שנעשה בהמשכן נתהווה מכל הרצונות הטובים והמחשבות הנדיבות של בני ישראל בשעת נתינת התרומות, כי ממונו של אדם צמוד ללבו, ויש לך אדם שממונו חביב עליו יותר מגופו, ואף על פי כן הוא נותנו לבנות ממנו בית ה'. והכסף והזהב עשו את חיצוניותו של המשכן, והמחשבות והרצונות הטובים של בני ישראל יצרו את פנימיותו, את קדושת המשכן.

וכמו שפירש באלשיך הק' הכתוב (שיר ג-ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון, עמודיו עשה כסף רפידתו זהב, תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים. כי באמת אין הקב"ה נצרף להכסף וזהב שלנו לבנות בית ה', הלא לי הכסף ולי הזהב נאום ה' (חגי ב-ח), ואם עלה ברצונו לבנות לו בית אין הוא צריך להנדבות שלנו. וכמו שנזכרה במהרה לראות בנין השלישי שירד מן השמים

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר (לז-ו). ברש"י מלאכת ההבאה היתה דים של עושי המשכן, לכל המלאכה של המשכן לעשות אותה, ולהותיר ע"כ. ובאור החיים הק' הקשה דכל הכתוב מיותר, שהרי אמר למעלה 'מרבים' העם להביא מדי העבודה למלאכה, ופשיטא שלא אמרו כן עד ששיערו, ומה צריך עוד לומר והמלאכה היתה דים והותר ע"ש. גם יש להבין למה קרא כאן תרומת המשכן בשם 'מלאכה', שאמר והמלאכה היתה דים, הוי ליה למימר 'והתרומה' היתה דים לכל המלאכה.

ולדלן בפרשה כתיב (ט-מב) ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל את כל העבודה, וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו, ויברך אתם משה. ויש להבין דברישא דקרא אמר, כן עשו בני ישראל את כל 'העבודה', ושוב אמר וירא משה את כל 'המלאכה', למה שינה מעבודה למלאכה. וברש"י, אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו וגו' (תהלים צ-ז), והוא אחד מי"א מזמורים שבתפלה למשה (במדב"ר יב-ט) ע"כ. ויש להבין למה אמר 'במעשה ידיכם', ולא אמר 'בהמשכן', שזהו תכלית מעשה ידיהם. וגם להבין כפל הלשון בפסוק שם, ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבה והודי' להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזל טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה בהכנסת נכדו היקר ה' יחזקאל שרגא נ"ו לעול התורה והמצוות בן הרה"ג רבי יואל משה מרדכי שליט"א למז"ט יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

והנה מבואר ברמב"ן (ויקרא כג-ז) דטורח ועמל שאדם עובד בו לאחר נקרא 'עבודה', מלשון עבודת עבד (ויקרא כה-לט), עבד עבדים יהיה לאחיו (בראשית ט-כה), ומלאכות קלות שאדם עושה להנאת עצמו מקרי 'מלאכה' ע"ש. (ועיין בתורת משה פ' פקודי רכב). ולפי זה מעשה עשיית המשכן בפועל, עשיית הארון והשלחן וכו', זהו עבודה, שנעשה עבור ההשראת השכינה בתוכה, אבל נדבות המשכן שלא נעשה מחמת אונס וכפיה, אלא מצד גודל אהבתם לה, להשקיט רוחו הצמאה, שיוכל ליתן דבר לה, וה' מקבלו ממנו, שזהו הנאת עצמו, על דרך שאמרו (קידושין ז) דנתינה לאדם חשוב הוי כמקבל, בההוא הנאה דקא מקבלי מינה מתנה ע"ש. אין נתינה זו 'עבודה' שעושה לצורך אחרים, אלא נקרא בשם 'מלאכה' שעושה להנאת עצמו.

וזהו שאמר הכתוב, ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל את כל 'העבודה', היינו שהשלימו בפועל את בנין המשכן וכליו לה, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. אך וירא משה גם את כל 'המלאכה' והנה עשו אותה כאשר צוה ה', שנדבות המשכן היתה ברעותא דלבא, שהם לא נתנו אלא כקיבלו זאת, ותוכו של הנתינות רצוף אהבה מבנות ירושלים, ש'המלאכה' הזאת היתה דים והותר, עוד יותר ממה שנצרך להמשיך השראת השכינה במשכן, על כן בירכם שעוד גם זאת תשרה שכינה 'במעשה ידיכם', שהורידו כל כך השראת הקדושה בנדבתם, שתתפשט גם על מעשה ידיהם.

*

ובזה יתבאר מה שאמר הכתוב (לה-כו) והנשיאים הביאו את אבני הזהב ואת אבני המלואים לאפוד ולחושן. וברש"י אמר רבי נתן מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחלה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחלה, אלא כך אמרו נשיאים, יתנדבו צבור מה שמתנדבין, ומה שמחסרין אנו משלימין אותו. כיון שהשלימו צבור את הכל שנאמר והמלאכה היתה דים, אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני הזהב וגו', לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחלה, ולפי שנתעצלו מתחלה נחסרה אות משמם והנשאים כתיב (במדבר יב-טו) ע"כ. ואכתי יש להבין למה חסר עבור זה שני יודי"ן, הלא די לרמוז זאת בחסרון אות אחת. עוד זאת מצינו, שבעת חינוך המשכן הביאו את קרבנם לה, שש עגלות צב ושני עשר בקר, עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד, ויקריבו אותו לפני המשכן (במדבר ז-ג), למה לא הביא כל נשיא עגלה בפני עצמו, אלא התחברו שני נשיאים על עגלה אחת.

אך הענין הוא, כי כסף וזהב לנדבות המשכן לא ירצו לפני ה' להשרות שכינתו בתוכו, אלא אם כן ניתן בטוהר הלב כראוי, ורק אם תוכו רצוף אהבה, אז יוכל המלך שלמה לעשות ממנו אפריונו. והנשיאים לא החשיבו את מדרגתם של ישראל, וחשבו שהרבה מנדבותם יניחוהו אותו מהצד ולא ישתמשו בו, כי ה' נתן חכמה בלבם לחשוב מחשבות (לא-ד), לידע המחשבות של

בני ומשוכלל. ועוד גם זאת, הכי יתכן ומוכן שבנין הנעשה מדברים גשמיים ימשיכו השכינה מגבהי מרומים לעולם השפל הזה, ולמה איפוא נצטוו ישראל ליתן תרומת ה'. אך תכלית הנתינה הוא הרצון ונדיבות הלב שהיה לישראל בנתינתם, האהבה הגדולה לה' המוסתרת בתרומות אלו המה גרמו השראת השכינה. אשר האדם שהדבר הקרוב לו ביותר הוא ממנו, והוא מקושר בו בעבותות האהבה, ואעפ"כ הוא מפריד עצמו ממנו ונותנו בתשוקה עבור הקב"ה ית"ש, קדושה ואהבה זו המשיך לתוכו השכינה הקדושה. וזהו אפריון עשה לו המלך שלמה, מלך שהשלים שלו, עמודיו עשה כסף רפידתו זהב וגו', וכי יש להבין שאפריון מלך מלכי המלכים אשר אין חקר לקדושתו נעשה מכסף זהב וארגמן וכדומה. ועל זה אמר כי באמת לא באלה חלק יעקב, אלא תוכו רצוף אהבה מבנות ישראל, כי תוכו ופנימיותו של האפריון הוא, מה שגנוז ומוסתר בזה האהבה הגדולה מבנות ירושלים להקב"ה, שנתנו הדברים החביבים והקרובים אליהם ביותר, עבור משכן ה', דבר זה המשיך אליו השראתו ית"ש בתחתונים עכדה"ק (הובא בערבי נחל פ' תרומה בשמו).

ואם כן בנדבות המשכן חוץ מנתינתו היתה בה עבודה רבה, להכין ולהכשיר את עצמו שיתנהו מרעותא דלבא, לא לשם התפארות, ולא מצד כיסופא, שכולם נותנים ומתבייש שלא ישתתף, כי נדבות כאלו לא ימשיכו השראת השכינה למטה, והוצרך כל אחד לטהר את לבבו כדי ליתנו מאהבתו העצומה לה'. ולכן הבאת הנדבה היתה קרוי בשם 'מלאכה', שהוצרך להתעמל לטהר מחשבתו בעת שמביאו בית ה'.

ובאמת ישראל קדושים נודרו להביא נדבותיהם לשני בקרים, וכל הכסף המובא אל בית ה' היתה ברעותא דלבא ראויים להשרות על ידם השכינה למטה בהמשכן, ולקדש את המשכן בהקדושה היותר גדולה שיתכן להמשיכה למטה. ולא עוד, אלא שתוכו רצוף אהבה שהיתה בנתינתם היתה כל כך הרבה, עד שהיתה יכולה להמשיך קדושה עוד יותר מהנצרך לקדושת המשכן שרצה ה' שיבנו.

ועל זה אמר, והמלאכה, היינו 'מלאכת' ההובאה, הרעותא דלבא שהיתה בהבאתם, 'היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה', שנצרכה להמשכן לעשותה, 'והותר', שהיתה עוד יותר מזה, שיוכלו להמשיך בזה השראת השכינה עוד יתירה מהמשכן. וכאשר ראה זאת משה בירכם ואמר להם, זהו בודאי שישרה ה' שכינתו בהמשכן על ידיכם, כי תוכו רצוף אהבה נתמלא בשלימותו, אך הרעותא דלבא שלכם היא כל כך גדולה, שלא רק על המשכן ישרה שכינתו, אלא שתשרה שכינה 'במעשה ידיכם', כל מה שתעשו ותפעלו תהא בה השראת השכינה. ויהי נועם ה' אלקינו 'עלינו' ומעשה ידינו כוננה 'עלינו', היינו על מעשה ידינו ומעשה ידינו 'כוננה', השראת השכינה על המשכן.

כל מנדב. (ועיין בזה באגרא דכלה עה"פ וכל חכם לב בכס). ועל כן גם אם ישראל יהיו מרבים להביא, עדיין תהא חסר כסף וזהב לקודש פנימה, לעשות מהם הכלים של הקדשי קדשים. וזהו שאמרו הנשיאים יתנדבו ציבור מה שמתנדבין, ומה שמחסרין אנו משלימין, הן אם תהא חסר בכמות נדבותם, והן אם תהא חסר באיכות נדבותם, אנו הנשיאים אנשי מעלה נשלים זאת.

אבל באמת פנימיותם של ישראל קודש לה' הרבה יותר מחיצוניותם, וגם הפשוט בישראל כאשר שמע מצות ה' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, הביאו מה שצריכין להמשכן לשני בקרים ברעותא דלכא ואהבת ה', אשר לא רק שהיה די בזה להשרות השכינה על המשכן, אלא 'והותר' גם על השראת השכינה בכל מעשה ידיהם, וכיון שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר והמלאכה היתה דים לכל המלאכה, שגם 'מלאכת' ההובאה היה די לכל מלאכת המשכן עד והותר, אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השהם.

ובמהשבה זו של הנשיאים על ישראל היתה פגם, ויסופר על הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא זצ"ל ששבת פעם אחת בעיר וויען, ליל שבת אחר הקידוש ישב ואמר להמקורב שלו הר' משה דוד נ"י בדרך צחות, מה טוב הוא להעיד במקום שכופרין (כי קידוש הוא עדות, ובינא ידוע ששכיח חילול שבת וכופרין כו'). שוב חזר ואמר מתחרט אני על מה שדיברתי, איך האב גערעדט אויף יודין, ביעקב אבינו איתא שאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (בראשית מט-א), שביקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה (פסחים נו). ולכאורה למה מגיע לו עונש גדול כזה הסתלקות השכינה, אם לא היה רצון השי"ת שיגלה הקץ הוה ליה להעלים מאתו גילוי הקץ ולא יותר. אמנם יובן זה כי ידוע שיש ב' מיני קיצים, קץ של בעתה אם לא זכו ח"ו, וקץ של אחישנה אם זכו. והנה איזה קץ היה רוצה יעקב לגלות להם, הקץ של אחישנה ודאי לא שייך לומר עליו גילוי, דהא כל יומו זמנו הוא, היום אם בקולו תשמעו וכמו שאמר משיח לרבי יהושע בן לוי (סנהדרין פח.). אלא על כרחך שרצה לגלות הקץ של בעתה, היינו גם כשישראל לא יזכו ח"ו, נמצא רעדט ער אויף יודין, לכן הענישו אותו על זה בהסתלקות השכינה ע"כ. (הובא בספר אצרות צדיקי וגאוני הדורות פ' ויחי). וכמו כן הנשיאים שעלה במחשבתם לחשוב על ישראל שהם לא יכולים לבנות משכן ה' בכספם וזהבם, שתחסר מהם הפנימיות של תוכו רצון אהבה, חיסר הכתוב בהם אות יו"ד דייקא משמם, שלא השיגו עומק מדריגת יהודי, שלבם בפנימיותם מלא אהבה מסותרת לה'.

*

והנה המלאכה היתה דים לכל המלאכה והותר, ויש להבין למה העבירו קול במחנה איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש, אחר שכבר 'הותרו' ממה שצריכין, ולא הכריזו כאשר ראו שהמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה.

ונראה על פי מה שכתוב בתורת משה (בפרשתנו ריד): דאיתא בגמרא (יומא עה). שירדו להם לישראל אבנים טובות ומרגליות עם המן. והנשיאים הביאו את אבני השהם, תנא נשיאים ממש [עננים היו], וכן הוא אומר (משל כה-יד) נשיאים ורוח וגשם אין ע"כ. והכוונה שישראל הביאו דים לכל המלאכה, ויען כי לא היה בנמצא במדבר אבני שהם, הביאו נדבת זהב וכסף שוה כל כך כדי שיוכלו לקנות בהם האבני שהם, ומיד באו הגזברים ואמרו כי די המלאכה ולא היה עוד להנשיאים מה להביא, ולמחר בלקיטת המן לקטו הנשיאים בתוך המן את אבני השהם, וממילא הותר מנדבות ישראל, כי ניתותר סך שהביאו ישראל כדי לקנות בהם אבני השהם ע"כ. ולכן מתחלה היתה המלאכה דים לכל המלאכה, והעבירו קול במחנה שלא יעשו עוד מלאכה, ואחר שמצאו הנשיאים את אבני השהם והביאום, מנתינה זו נעשה 'והותר', שניתותר מנדבות ישראל.

ואם כן חוץ ממה שנתעצלו הנשיאים בתחלת הבאתם, שלא הביאו יחד עם ישראל בבקר בבקר, היתה שוב פגם גם בנדבותם, אשר בהבאתם את אבני השהם כדי להיות גם להם חלק בנדבות המשכן, דחו בזה בני ישראל אחרים שהודרו להביא נדבתם, וכעת על ידי הנשיאים נעשה נדבותם נותר. וקיימו מצות ה' על חשבון של אחרים, שנדחו על ידם נדבותם של שאר ישראל. ולכן חסר משמותם שני יודי"ן, שהיה פגם בהנשיאים בשני פנים, חדא שהתעצלו בתחלה מלהביא נדבתם, בשביל שלא השיגו מעלתם של יהודי, שיודרו בכל לבם להביא הכל תיכף וברעותא דלכא. שנית, שגם אחר שהביאו כבר את נדבתם האבני שהם, דחו בזה יהודים אחרים שלא יהיה להם חלק במשכן ה', שנעשה נדבתם נותר, על כן החסיר הכתוב מהם שני יודי"ן.

וכדי שיתקנו זאת, על כן הודרו בחנוכת המזבח תחלה, לתקן העצלות שהיתה בתחלת נדבתם, וכדי לתקן מה שדחאו אז את האחרים, לא הביאו כל אחד עגלה בפני עצמו, אלא השתתפו נתינתם עם נשיא אחר, עגלה על שני הנשיאים, שנתנו מקום גם לאחרים להשתתף בנדבתם, שבהשתתפות זו יתקנו מה שדחו אז את האחרים.

*

ואמר הכתוב ויברך אותם משה (לט-נג), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, כי בשעה שהבנים רואים זריות האב למצות ה', ושמחתו ואהבתו לחפצי ה', ליקח כסף וזהב הקרובים ללבו של אדם, ולהביאם בשמחה אל בית ה' בבקר בבקר, זה עושה רושם כביר על לבבם ללכת בדרכי אבותיהם. והנה אמרו חז"ל (שבת לב:) וחבל את מעשי יריך (קהלת ה-ה), איזה הם מעשה ידיו של אדם, הוי אומר בניו ובנותיו. ולכן כאשר ראה משה איך הודרו ועשו הכל בשלימות הראוי, אשר זהו סגולה לבנים טובים, בירך אותם יהי רצון שתשרה שכינה 'במעשה ידיכם', אלו בניו ובנותיו, כי אשרי איש ירא את ה', במצותיו חפץ מאד, אז גבור בארץ יהיה זרעו, ודור ישרים יבורך (תהלים קיב-א).

במלוה דמלכה לטובת מתיבתא נחלת יעקב

מוצש"ק פ' ויקהל תשע"ד לפ"ק

שהארון רומז להעוסקים בתורה, שבתוכה הלוחות, ועליה הכרובים פניהם איש אל אחיו, והבדים המה התמכי דאורייתא שהם מנשאים את השלחן, וצוה ה' להתומכי תורה שיהיו קבועים תמיד סמוכים להעוסקי תורה לתמכם ולסעדם, לא יסורו ממנו. והבדים הללו היו עצי שטים ויצף אותם זהב (לז-ה). והיינו שמתחלה היו הבדים הללו עצים פשוטים, ולא היו הבדים עצמם זהב, ורק אחר שנקבעו העצים הללו להיות תומכי הארון, אז ציפה אותם זהב. וזה לרמז, כי התורה הקדושה אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד (משלי ג-טו), וגם כאשר האדם אין לו כסף וזהב, אבל מייחד עצמו להיות מתומכי התורה בגופו, להיות מעשה לדבר מצוה ולעמוד לימינם, סופו הקב"ה מצפהו זהב, כי התורה הקדושה משפיע הון ועושר לתומכיה.

*

עוד אמרו חז"ל (מנחות טו.) עשרה שלחנות עשה שלמה, ולא היו מסדרין לחם הפנים אלא על של משה שנאמר (מלכים א ז-מח) ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב ע"ש. ויש בזה רמז, כי הנה אנו רואים בני אדם חכמים, שברוב חריצותם עוסקים במשא ומתן ומצליחים. אבל אין זה כללא, כי כמה פעמים לא לחכמים לחם ולא לנבונים עושר, וגם כאשר מצליחים, לפעמים עושר שמור לבעליו לרעתו, וכמה פעמים הוא לגלג החוזר, ומאגרא רמה יורדין לבירא עמיקתא, כאשר רואין זאת יום יום. אבל ברכת ה' היא תעשיר ולא תוסף עצב עמה (משלי י-כב), המחזיק תורה בהונו, ועבור זה מתברך בשמאלה עושר וכבוד, אז עשירות זו היא נצחי, בלי צער ועגמת נפש, כי ברכת ה' היא תעשיר בלי עצב עמה. ושלמה המלך החכם מכל אדם עשה הרבה שלחנות, הרומזת לשלחן מלכים, וכמבואר ברש"י (כה-כד) שהשלחן שם עושר וגדולה כמו שאומרים שלחן מלכים (יומא עב.). ושלמה בחכמתו המציא כמה אופנים במסחר שיוכלו לערוך בהם שלחן מלכים, אבל תחבולות בני אדם הם עשירות רק לפי שעה, ואין בהם הבטחה שיהיו נצחי. ורק על 'שלחן של משה', השלחן שבא לאדם כשכר עבור שמחזיק תורתו של משה, על שלחן זה יש לחם פנים לפני 'תמיד' (כה-ל), שם יש השפעה תמידית בלי הפסק, ההצלחה שה' משפיע לתומכי תורה המה נצחיים, ולעולם אינה עומדת ריקן, אלא יש עליו לחם פנים תמיד.

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר (לז-ו). במדרש (שמור נא-ב) נכנס משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר, אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות ע"כ. ופירשו המפרשים שיבנו בית המדרש לתורה סמוך להמשכן ע"כ. (עיין שער יוסף בחתם סופר קס.). ויש להבין אם יש צורך לבנות גם בית המדרש, למה נצטוו מתחלה אלא על המשכן, ורק בדיעבד כשנותר מהנדבות עשו גם בית המדרש, למה לא נצטוו על שניהם מתחלה.

ונראה דאיתא בגמרא (מגילה כו.) דאין משנין אלא מקדושה קלה לחמורה. ואיפסק בשלחן ערוך (ארי"ח סימן קנ"ג) דאם הביאו עצים ואבנים לצורך בנין בית הכנסת, אם באו ליד גבאי אסור לשנותן רק לקדושה חמורה ע"ש. ולכאורה לפי זה איך נטלו מותר המשכן לעשות ממנה בית המדרש לתורה. וצריכין לומר לתורה חמורה מעבודה, וכדאיתא בגמרא (מגילה טו.) גדול תלמוד תורה יותר מבנין בית המקדש, שכל זמן שברוך בן נריה קיים, לא הניחו עזרא ועלה ע"כ. ואמרו (שבת קט.) אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית המקדש ע"ש. וכן מבואר בגמרא (מגילה ג.) דגדול תלמוד תורה יותר מהקרבן תמידין ע"ש. וכעין זה אמרו (שם כו.) דבית הכנסת מותר לעשותו בית המדרש ע"ש. ושפיר הותר לעשות מנדבות המשכן בית המדרש, דזהו עליו מקדושה קלה לחמורה.

וכדי להראות לישראל שבית המדרש ללמוד תורה חשובה יותר לפניו ית"ש מקדושת המשכן שמשרה בו שכירתו, צוה מתחלה רק על בנין המשכן, ושוב נותר מריבוי הנדבות, וצוה לעשות מזה בית המדרש לתורה, והותר אותיות תורה, ומזה ילמדו ישראל מעלת חשיבות בית המדרש שלומדין בו תורה, שהמשכן היא קדושה קלה נגד בית המדרש. ומכל שכן בימינו אלה, שרחובות העיר הם מלאים וזהמא וטומאה, אי אפשר להיות יהודי בלי הבתי מדרשות לתורה, ונדבות בני ישראל לצורך קיום והחזקת בתי מדרשות לתורה עולה במעלתה נגד נדבה לבנין בית המקדש.

*

ומצינו שצוה ה' לעשות בדים להארון, ומצותו בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו (כה-טו), ופירשו המפרשים

נתנדב ע"י ידידנו מנה"ר ר' וואלווי גאלדבערגער הי"ו לרגל השמחה השווה במענו בהולדת בנו למול טוב	נתנדב ע"י ידידנו מנה"ר ר' משה גראדי הי"ו לרגל השמחה השווה במענו בהולדת בנו למול טוב	נתנדב ע"י ידידנו מנה"ר ר' אברהם פאלל הי"ו לרגל השמחה השווה במענו בהולדת בנו למול טוב	נתנדב ע"י ידידנו מנה"ר ר' זאב שווארץ הי"ו לרגל השמחה השווה במענו בהולדת בנו למול טוב	נתנדב ע"י ידידנו מנה"ר ר' שלום וויטריאל הי"ו לרגל השמחה השווה במענו בנישואי בנו למול טוב
---	--	---	---	---